

22

apsakymai

Jaroslavas Melnikas

SUR
ano **Reksija**
AL

Gimtoji žeme

Kai Minajevą paliko mylimas vyras (niekšas, buvo neištikimas su geriausia drauge – užtaisė jai vaiką ir išėjo pas ją gyventi, taigi ji neteko ir vienintelės draugės!), ji išsikraustė iš proto. Na, *tarsi* išsikraustė iš proto. Ką ji padarė? Ji nuėjo į vonią kartis! Iš rimtųjų, įsivaizduojate? Ot kvailė. Bet Dievas ar kas ją sustabdė. Raudodama ji nupjovė vonioje ištemptą skalbinių virvę. Staiga tarsi atsipeikėjo ir, neberasdama sau vietos,

segėdama trumpą sijoną, puolė laukan, pasigavo taksi ir liepė važiuoti į mišką už miesto. Kai privažiavo mišką, nurodė važiuoti keliuku, vedančiu gilyn į tankmę. Taksistas buvo jos bendraamžis, paniuręs, ir ji paslapčiomis tikėjosi, kad jis maniakas, nuves ją toliau, sustabdys mašiną, išprieivartaus ir nužudys. Ir tu (ačiū Dievui) viskas pasibaigs.

Bet taksistas pasirodė esąs ne maniakas. Jis tiesiog pildė visus nurodymus, tik keistai pažvelgė į ją, kai ji mokėjo. Ir net paklausė: „Jums viskas gerai?“ Ji vos nepravirko supratusi, kad jis kažkaip pajuto jos būseną (o ji galvojo, kad maniakas! – visai nukvako). „Taip“, – atsakė Minajeva pastebėjusi, kaip jo žvilgsnis nuslydo jos apnuogintomis – sėdint sijonas pasikėlė aukštyn – it nulietomis

šlaunimis (vis dėlto vyras, ne stuobrys). Ji paliko jam karališkus arbatpinigius. Jis pasakė „ačiū“ (įdėmiai žvelgdamas į ją norėjo dar kažką pasakyti, bet apsigalvojo) ir nuriedėjo atbulomis, nes toje vietoje nebuvo kur apsisukti.

Minajeva liko viena nepažįstamame miške. Iš pradžių išsigando, bet išgąstis jai patiko: jis išlaisvino nuo kančių. Jau geriau būti išgąsdintai, negu namie kęsti tokį pragarą sieloje.

„Aš kuoktelėjau“, – balsu pasakė Minajeva ir nusijuokė.

Ji žinojo, kad yra dar jauna graži moteris, – tas niekšas, kuris ją metė, turėjo nešioti ją ant rankų. Kad ne vienas vyriškis būtų buvęs laimingas laikydamas glėbyje tokį kūną, šalia turėdamas tokią būtybę kaip ji. Ji žinojo, kad sutuoktinis yra jos nevertas, kad reikėjo tiesiog spjauti į jį ir pamiršti. Bet ji, kvaiša, jį mylėjo! Negalėjo nuslopinti to jausmo!

Atsidūrusi miško glūdumoje Minajeva kurį laiką stovėjo, paskui staiga ėmė rengtis: nusitraukė trumpą sijoną, nusivilko marškinėlius, atsisegė liemenėlę ir galiausiai nusismaukė kelnaites. Dabar ant jos nebeliko nieko, išskyrus batelius. Tada nusiavė ir juos. Nuoga žiūrėjo į krūvelę tvarkingai sudėtų drabužių, virš kurių, lygiai per vidurį, stovėjo vienas prie kito prispausti bateliai.

Ji dar nežinojo, ką darys. Kodėl taip elgiasi. Tarsi žaisdama pati su savimi, ji ėmė judėti į miško gilumą. Tai buvo lyg negrįžimo taškas; paliktieji drabužiai tarsi buvo svarbi jos pačios dalis. Tai buvo savižudybės forma. Kaip ji dabar sugrįš namo? Visiškai nuoga? Kai tik drabužiai išnyks iš akiračio, ji jų nebesuras. Suras koks nors miškininkas, sustos ties jais ir nustebeš žiūrės iš viršaus į moteriškus

apatinius. Spėlios, ką tai galėtų reikšti. Ką jis jaus, tas miškininkas, – kokios mintys suksis jo galvoje?

Ji dar kartą atsigręžė. Drabužiai tolumoje buvo vos matomi. Dar galima pasukti atgal, apsirengti... Ir, vadinasi, sugrįžti. Sugrįžti į tą gyvenimą. Gyvenimą, kuriame verda pragaras? Sugrįžti į pragarą?

Ūmai Minajeva pasileido bėgti. Nuo pačios savęs. Nuo paliktų drabužių. Nuo tų gundančių minčių sugrįžti. Sugrįžti namo.

Ne, ji nenorėjo grįžti namo! Ji norėjo mirti. Gal ne mirti, o tiesiog nebūti. Bet ar galima nebūti nenumirus?

Bėgo kovodama su siaubu – dabar ji tikrai nebesuras drabužių. Dabar jau namo nebesugrįš. Niekada. Viskas. Bet kur ji dėsīs? Kas jos laukia?

Tačiau būtent nežinojimas, kas jos laukia, išlaisvino ją. Ne, Minajeva savęs nepažinojo. Nežinojo, kad galėtų taip pasielgti. Taip, kaip pasielgė. Kita vertus, ką tokio ji padarė? Kokį nusikaltimą įvykdė? Ką nuskriaudė ar nužudė?

Pavargusi bėgti ji sustojo, atsirėmė nuoga nugara ir užpakaliu (šlaunys negalėjo prisispauti dėl atsikišusių sėdmenų) į didelį ąžuolą. Šiurkšti žievė maloniai įsirėžė į odą. Stovėjo sunkiai kvėpuodama ir klausėsi. Lapų šlamėjimo, nematomų paukščių čiulbėjimo (buvo vasara). Keista, bet ąžuolas už nugaros, kontaktas su juo, leido jai pasijusti ne tokiai vienišai kaip iki tol. Ne, ji turbūt visai išsikraustė iš proto, jei patiria tokių jausmų: ūmai ji pajuto, kad ąžuolas – gyva būtybė. Vos ne vyriškis. Pajuto jam trauką. Ji apsisuko ir kiek galėdama apglėbė kamieną. Šiurkšti žievė įsirėžė į pilvą, krūtinę, spenelius: ji apkabino ąžuolą nuogomis šlaunimis.

Ir staiga... staiga ji pratrūko. Pavargusi nuo kančios ėmė raudoti. Kaip raudama artimo žmogaus glėbyje. Artimo žmogaus, kuris nesakydamas nė žodžio tave supranta, jaučia. Kuo ilgiau ji raudojo, tuo stipriau jos rankos ir kojos spaudė ažuolą. Jai atrodė, kad medis supranta ir jaučia ją. Vieną akimirką ji išgirdo girgždesį – tai buvo lyg atsakymas. Ažuolas sugirgždėjo liūdnai, pratisai, tarsi jos gailėdamas.

Išsiverkusi ji tebelaikė ažuolą apkabinusi. Paskui paleido, paėjo į šoną. „Aš beprotė, – pasakė sau garsiai. – Ir gerai.“ Jos nuotaika ūmai pasikeitė. Jai norėjosi dainuoti, šokti. Ir iš tiesų šokčiodama ji nubėgo taku kaip miško būtybė, niūniuodama kažkokią melodiją. „Dieve, kaip man gera, kokia aš laiminga“, – pagalvojo Minajeva, vis toldama gilyn į tankmę.

Laikas ėjo, o ji vis bėgo, be jokio tikslo. Pirmąkart gyvenime ji kažką darė be tikslo, nežinodama, kaip elgsis kitą akimirką. Ir tai buvo tikroji laisvė. Ji tarsi tapo tokia pati būtybė kaip tos, kurios gyvena miške: zuikiai ir paukščiai, drugeliai ir vabalai. Jie irgi nežino, kaip elgsis kitą akimirką, nesupranta savo gyvenimo tikslų ir uždavinių. Jie tiesiog gyvena – šokinėja, skraido ore, staiga pakeisdami kryptį, plasnoja nuo vieno žiedo prie kito. Zuikiai, paukščiai, drugeliai ir bitės. Ir ji tapo viena iš jų. Laisva.

Pavargusi Minajeva ėmė eiti greitu žingsniu. Paskui ir žingsnis sulėtėjo. Vieną akimirką ji pritūpė, nusišlapino ir patraukė toliau. „Visai kaip zuikė“, – pagalvojo ji.

Saulė ritosi link laidos, darėsi vėsiau. Ir ją ėmė persekioti mintys apie tai, kas su ja bus, ką jai toliau daryti. Kvaiša, ko ji pridirbo? Kaip

ji sugrįš, visiškai nuoga? Net mobilųjį telefoną paliko ten, drauge su drabužiais. Tyčia paliko, kad nekiltų pagundų sugrįžti! O dabar išsigando?

Ji pyko ant savęs. Dėl savo silpnumo. Savo nenuoseklumo. Kurį laiką ji ėjo, bukai žiūrėdama sau po kojomis. Ji jau pamiršo, kad yra nuoga. Kūnas priprato prie oro temperatūros, jos oda dabar tarsi atstojo drabužius. Staiga ji sustojo. Jos kulkšnys nugrimzdo į kažkokius maurus. Ji pakėlė galvą ir priekyje pamatė teliūskuojant vandenį. Buvo drėgna. Ji žengė keletą žingsnių ir iki kelių nugrimzdo į kažką minkštą, nešaltą. Štai išeitis! Štai atomazga! Pats likimas ją čia atvedė.

Tai buvo pelkė. Pelkė miško viduryje, žemumoje. Įšildyta vasaros saulės, užpilta šiltu vandens sluoksniu. Čia bus jos pabaiga. Pabaiga ir pradžia. Čia bus jos kapas. Ji niekuomet nebūtų ryžusis persipjauti venų arba įkišti galvos į kilpą.

Bet nubristi į pelkės vidurį – tai visai nesunku. Net malonu. Šilta, per dieną karštos vasaros saulės įkaitinta pliuorzė švelniai gaubė jos dar jauną kūną. Tai buvo panašu į glėbį. Vėl dingo vienvė. Šilta žemė aplipo ją iš visų pusių – švelniai spausdama pilvą, sėdmenis, krūtis... Tokių pojūčių turbūt patiria žmonės, pasinėrę į purvo vonią sanatorijoje. Ji irgi pasineria į vonią, tik mirties sanatorijoje...

Staiga ji vėl ėmė verkti. Jai pagailo savęs – jaunos, dar galinčios gimdyti, džiaugtis gyvenimu. Bet nebėra kelio atgal. Nebėra. Ji nubris iki pelkės vidurio – iki kaklo, paskui iki akių, paskui panirs visa galva, ir viskas. Ji amžiams išnyks žemės glėbyje, į kurį vis tiek, jei ne

dabar, tai po dvidešimt, trisdešimt arba penkiasdešimt metų, sugrįš. Tai koks skirtumas? Koks skirtumas? Koks skirtumas?

Staiga Minajevai išties pasidarė lengva. Nebereikėjo spręsti, kaip sugrįžti namo. O sugrįžus – kaip grįžti į gyvenimą. Prie ankstesnių siaubingų minčių ir būsenų. Nebereikėjo bijoti vienatvės tuščiame bute – daugiau ji tenai niekada nesugrįš! Niekada. Niekada. Niekada. Ji nusiramino tą akimirką, kai joje pagaliau nubudo tam tikra valia. Tai buvo valia mirti. Valia, vedanti ją prie pabaigos, po kurios galbūt jos laukia šviesa. Didžiulė šviesa. Kito gyvenimo, apie kurį ji kol kas nieko nenučiuokia, šviesa. Ir tame gyvenime daugiau nebus kančios. Nebus skausmo. Viskas bus lengva. Viskas bus lengva. Viskas bus lengva.

Ji vis lėčiau judėjo į priekį. Dabar, kai pelkė siekė krūtinę, reikėjo nugalėti ją spaudžiančios masės pasipriešinimą. Bet tuo pačiu metu ji jautė, kad kažkas artimas ją laiko apglėbęs: keista, tačiau ji nesijuto esanti viena. Jei ji išnyko, tai išnyko prasmegdama į kažką artimą – tai yra liko, susiliejo su kažkuo didesniu už ją pačią.

Ji nustebusi sustojo. Jau buvo pelkės viduryje, bet galva, aplink kurią kaip vėduoklė išsiskleidė plaukai, palaikomi skystos masės (ji įsivaizdavo šį vaizdą iš šalies), vis kyšojo vandens paviršiuje. Ji paėjo dar keletą metrų ir pajuto, kaip jos krūtys iškyla į viršų. Dugnas kilo aukštyr – pelkė darėsi seklesnė. Tada ji vėl sugrįžo, kur giliau. Bet to neužteko, kad paskęstų toje mieloje pliuurzoje, nugrimztų su visa galva! Kažkodėl ji negalėjo tiesiog pritūpti. Negalėjo. Pabandė, bet iš karto išnėrė purvu ištepliotu veidu. Ji manė, kad štai taip eis, eis, kol pasislėps. Amžiams. Toks buvo jos tikslas. Tai nebūtų savižudybė.

Ji tiesiog būtų ėjusi. Nesustodama. Bet dabar... dabar reikėjo „gyvenimą baigti savižudybe“. Tai tas pat, kaip prisiryti nuodų arba pasikarti miegamajame ant šviestuvo.

Kurį laiką Minajeva stovėjo iki kaklo pelkėje, dairėsi aplinkui. Kad ir kaip keista, jai vėl pasidarė gera. Ji tarsi akimirką užstrigo tarp dviejų pasaulių – šito ir ano. Tai buvo taškas, kur ji nepriklausė nė vienam iš jų. Neįtikėtinos laisvės akimirka. Pasidarė aišku, kad iškelti, kaip ji tikėjosi, į kitą pasaulį jai nėra lemta. Trauka tam nežinomam pasauliui greitai blėso. Bet ir šis pasaulis, kuriame ji gyveno, kuriame dar kvėpavo, irgi buvo toli – nuo jo skyrė štai šita pelkė. Dėl to ji stovėjo visu kūnu jausdama ją apkabinusią, raminančią, nesuvokiamos energijos pripildančią buizą. Nenorėjo jos palikti. Norėjo joje likti amžinai. Užstrigusi tarp gyvybės ir mirties. Vieną akimirką Minajeva patyrė pačią tikriausią palaimą – virš galvos skraidė laumžirgiai, dūzgė kažkokie vabzdžiai, girdėjosi paukščių giesmės. Ji nė nepajuto, kaip užmigo.

Miegojo stovėdama, laikoma sunkių primirkusių durpių. Neįtikėtinas reginys – nuoga moteris pelkėje užmerktomis akimis, paviršiuje kyšo tik galva su aplinkui išdrikusiais plaukais. Mieganti. Tik niekas šio reginio nematė, – nebent tik ta būtybė, kuri sukūrė tą moterį, tą pelkę, tą stebuklingą ir nesuprantamą pasaulį.

Ji nežinojo, kiek praėjo laiko, bet, kai atmerkė akis, aplinkui tvenkėsi sutemos. Sieloje pajuto permainų. Permainų, dėl kurių ji apsidžiaugė. Ji tarsi atrado save iš naujo. Aptiko kitą žmogų savyje. Ji vis dar nežinojo, ką darys, bet atsirado kažkoks jai pačiai nesuprantamas pasitikėjimas. Minajeva jautėsi pailsėjusi.

Vargais negalais laisvindamasi iš pelkės glėbio ji proveržiais stūmėsi priešinga linkme. Tai truko gal dvidešimt minučių. Kai juoda kaip velnias, aplipusi purvu ji išlipo į krantą, buvo jau beveik naktis. Pavargusi (bet tai buvo malonus nuovargis) ji atsisėdo ant žolės, parietė kojas, įrėmė smakrą į kelius ir žiūrėjo į pelkę, kurioje turėjo išnykti. Jai norėjosi gyventi šalia – kaip miško fėjai. Ji pasijuto esanti miško būtybė, suprato, kodėl žmonės tokias sugalvojo (o gal nesugalvojo, gal jos iš tiesų egzistuoja?).

Visiškai sutemo. Minajeva atsistojo ir nužingsniavo į miško glūdumą. Ėjo pusvalandį, pavargo ir vėl atsidūrė prie pelkės. Ji vaikščiojo ratais. Griuvo užsikabinusi už šaknų. Susižeidė šlaunį, iš jos sroveno kraujas (ji nekreipė dėmesio, nė nepagalvojo, kad reikia praplauti žaizdą). Tada surado aukštumėlę ir, atsisukusi į pelkę, susirietusi į kamuoliuką, – kelius prispaudusi prie krūtinės, – užmigo minkštoje žolėje. Kūną aplipęs maurų dangalas atstojo drabužius ir šiek tiek saugojo nuo nakties vėsos.

Kai ji nubudo, pro šakas skverbėsi saulė. Spinduliai glamonėjo pečius, šildydami per naktį atvėsusį kūną. Minajeva atsistojo ir patraukė, kur akys veda. Ėjo ir ėjo. Ėjo ir ėjo. Visą dieną. Aptikusi avietyną pasistiprino ir keliavo toliau. Nesutiko nė vieno žmogaus. Kai stojo dar viena naktis, ji pargriuvo ir užmigo kiečiausiu miegu. Išseko eidama. Šitas miegas vėl buvo gydantis. Eidama ji apie nieką negalvojo, jos smegenys ilsėjosi. Praeitais tarsis nutolo, apsitraukė plutele, pasidarė nebe tokia skaudi.

Ketvirtą dieną Minajeva aptiko savo drabužius. Tai irgi buvo likimo ženklas. O gal intuicija ją nesąmoningai vedė prie tos vietos?

Be drabužių Minajeva vargu ar būtų sugrįžusi – neturėdama drabužių ji negalėjo net galvoti apie sugrįžimą. Todėl ji tiesiog ėjo mišku, viską palikusi spręsti likimui. Ir likimas, kaip matome, nusprendė.

Negalime sakyti, kad Minajeva apsidžiaugė radiniu. Ji tai priėmė kaip neišvengiamą dalyką. „Taip turi būti“, – pasakė sau. Priėmė kaip ženklą, likimo nurodymą, ką jai daryti. Likimas išbandė ją ir parodė kelią.

Minajeva surinko drabužius bei batelius į glėbį ir dar dvi valandas ieškojo vandens, kol surado kitą, mažesnę pelkę. Paviršiuje tyvuliavo skaidrus vanduo. Ji pusvalandį kaip įmanydama trynėsi žolę ir smėliu. Galiausiai jai pavyko daugmaž padoriai nusigramdyti veidą, kaklą ir kojas. Visa kita ji nusprendė nusiplauti namie. Apdžiūvusi saulėkaitoje apsirengė, apsiavė ir vėl pasijuto esanti žmogus. Jau ne miško būtybė. Drabužiai stebuklingai ją pavertė žmogumi.

Tada Minajeva ėmėsi ieškoti kelio. Tai truko dar valandą. Pataikiusi į miško keliuką, po dviejų valandų ji išėjo į kažkokį plentą. Toliau ėjo plentu. Dar po pusvalandžio pamatė kryžkelę ir rodyklę „Petrovka“. Ji išsitraukė mobilųjį telefoną – jis buvo beveik išsikrovęs. Bet dar spėjo iškviesti taksi.

Taksi atvažiavo po valandos. Ji atsisėdo ant galinės sėdynės. Piniginėje dar buvo pakankamai pinigų.

Jau buvo tamsu, kai pasiekė namus. Prisileido vonią vandens, įbėrė jūros druskos. Gulėjo, ir jai buvo gera. Jai atrodė, kad ji tenai, pelkės glėbyje. Kad jau peržengė ribą. Jau yra kitame, geresniame pasaulyje.

Tai, ką ji miške patyrė per tas dienas, jos sąmonėje išliko visiems laikams. Padėjo jai išverti ne vieną sunkią gyvenimo minutę ir ateityje. O psichiatrai būtų pasakę, kad ji padarė viską, ką reikėjo, kad išgelbėtų save.